

רשומות

הצעות חוק

29 במאי 1972

998

ט"ז בסיון תשל"ב

צמח

331	חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 10), תשל"ב—1972
351	חוק עבודת נשים (תיקון מס' 3), תשל"ב—1972

מ ב א

סדרת ההצעות לתיקון חוק הביטוח הלאומי המוגשת בזה היא מהגדולות שבתולדותיו. לרבות מהצעות אלו נודעת משמעות מהותית ויש בהן כדי לקדם במידה ניכרת את הבטחון הסוציאלי במדינה. ואלה החידושים החשובים שבהצעת החוק:

- א. תקופת האכשרה המזכה לגימלה לא תידרש להיות רצופה.
- ב. קיצבאות גבות ותלויים וקיצבת משפחה יהיו מעתה צמודות לתנודות בשכר הממוצע.
- ג. יורחב היקף הזכאות של אלמנים בענפי ביטוח שאירים ותלויים.
- ד. קיצבה המתקבלת מחוץ לארץ לא תיחשב כהכנסה לענין זכאות לקיצבת זקנה.
- ה. יהיו תקופות אכשרה אלטרנטיביות המזכות לקיצבת זקנה ולקיצבת שאירים, דבר שיקל במיוחד על עקרות בית להשלים תקופות אכשרה אלו.
- ו. קיצבת שאירים תוגמר לקיצבת זקנה בהגיע הזכאי לגיל קיצבת הזקנה, ואם השלים תקופת אכשרה — יזכה אף במענק חד-פעמי.
- ז. ימשיכו לשלם לשאירים קיצבאות תקופה מסויימת לאחר פטירת הזכאי לקיצבה.
- ח. בחישוב דרגת נכות ניתן יהיה לצרף דרגות נכות קודמות.
- ט. תשלום חלק מדמי-לידה יוכל להידחות עד לאחר שהזולד יצא מבית החולים.
- י. המבוטחים שהגיעו לגיל 65 בגבר ו-60 באשה, אף שאינם זכאים עדיין לקיצבת זקנה, יהיו פטורים מתשלום דמי ביטוח, פרט לדמי ביטוח נפגעי עבודה.
- יא. ייקבע סכום של חוב דמי-ביטוח שלא ישפיע על שלילת גימלה או הפחתתה.
- יב. תיווצר אפשרות למתן הענקות מטעמי צדק במסגרת החוק.
- יג. תינתן חוספת בעד כל ילד בענף זקנה ושאירים, ויבוטלו המגבלות הקיימות כיום. על רשימה זו יש להוסיף מספר ניכר של הצעות לתיקונים טכניים וניסוחיים.

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 10), תשל"ב-1972

1. בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשכ"ח-1968: (להלן - החוק) תיקון סעיף 1 העיקרי -

- (1) אחרי הגדרת "מדד" יבוא:
 "השכר הממוצע", לשנת כספים פלונית - השכר הממוצע החדשי לששת החדשים האחרונים, לפי הנתונים שבידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ב-1 בפברואר שלפני שנת הכספים ושחושב על-פי מדדי השכר והתעסוקה לכלל השכירים במשק על סמך דוחות המעבידים;
- (2) בהגדרת "תקופת אכשרה" יימחק "הרצוף";
- (3) אחרי הגדרת "תקופת אכשרה" יבוא:
 "עגונה" - אשה נשואה שזה שנתיים נעלמו עקבות בעלה או שהוא נמצא שלא בהסכמתה תקופה כאמור בחוק-לארץ ולא נשא באותו זמן במזונותיה.

תיקון סעיף 5

2. בסעיף 5 לחוק העיקרי -

- (1) במקום הגדרת "אלמן" יבוא:
 "אלמן" - מי שהיה בעלה של המבוטחת בשעת פטירתה שנה אחת לפחות, כל עוד אינו מסוגל לכלכל את עצמו או שהכנסתו אינה עולה על האמור בלוח ב'; השר רשאי לקבוע בצו, לאחר התייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת, סכומים אחרים לענין הגדרת זו במקום הסכומים שבלוח ב';
- (2) במקום הגדרת "ילד" יבוא:
 "ילד" - ילד של המבוטח, לרבות נכד שכל פרנסתו על המבוטח, ובלבד שנתמלאו בהם אחד מאלה:
 (1) לא מלאו להם שמונה עשרה שנה;

דברי הסבר

סעיף 2 סעיף 5 לחוק העיקרי הוא סעיף ההגדרות לפרק ביטוח זקנה ושאיירים. שלושה תיקונים מוצעים בו.

(1) זכאותו של אלמן לקיצבת שאירים מותנה כיום בכך שאינו מסוגל לכלכל עצמו או שהוא כבר בן 55 ומעלה וכל פרנסתו על אשתו. כוונת ההצעה היא להרחיב את המסגרת ולכלול בה אלמן שעקב הכנסתו הנמוכה תלוי היה באשתו עוד בחייה.

(2) לפי האמור בסעיף 5 בחוק (לענין ביטוח זקנה וביטוח שאירים) נחשב כ"ילד" (וולת מי שאינו מסוגל לכלכל עצמו) רק מי שטרם מלאו לו שמונה-עשרה שנה. לא פעם קורה שבגיל שמונה-עשרה עדיין ממשיך הילד את לימודיו העל-יסודיים, והוא נחשב כתלוי מבחינה

(1) "תקופת אכשרה" מוגדרת כ"פרק הזמן הרצוף שבו חייב אדם להיות מבוטח כאחד התנאים לגימלה". בשם לב לתיקונים המוצעים בסעיפים 9 ו-15 המיועדים לאפשר צירוף של תקופות ביטוח אף שאינן רצופות, מן ההכרח לשנות את ההגדרה ולבטל בזה את היסוד המחייב רציפות.

(2) המונח "השכר הממוצע" מופיע כיסוד הדומיננטי בנוסחאות שבחוק הקובעות את דרכי השינוי בשיעור הגימלה לפיכך דרושה הגדרה כוללת ואחידה לגבי מושג זה.

(3) מוצע לכלול בסעיף זה את המונח "עגונה" המופיע כבר כיום בניסוחו זה בסעיף 8(ב) לחוק העיקרי, כי הוא חוזר ושונה.

1 ס"ח תשכ"ח, עמ' 108; תשכ"ט, עמ' 76, עמ' 206; תשל"א, עמ' 58, עמ' 130, עמ' 134; תשל"א, עמ' 128; תשל"ב, עמ' 78, עמ' 86; ה"ח 997, תשל"ב, עמ' 328.

- (2) לא מלאו להם עשרים שנה ועיקר זמנם מוקדש לסיום לימודים בבית ספר על-יסודי;
- (3) אינם מסוגלים לכלכל את עצמם ואין להם הכנסה ממקור אחר כדי מחייתם;

(3) אחרי הגדרת "ילד" יבוא:

"הכנסה" – כפי שקבע השר בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת.

3. במקום סעיף 6 לחוק העיקרי יבוא:

6. ^{חשוב התקופה} נוצרה זכות לקיצבה או לתוספת קיצבה לפי פרק זה לאחר האחד בחודש, תשלום הקיצבה או התוספת כאילו נוצרה הזכות באחד באותו חודש.

4. בסעיף 8 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) סעיף קטן (א) לא יחול על עקרת בית שהיא עגונה."

5. בסעיף 9 לחוק העיקרי, הסיפה המתחילה במלים "אולם המוסד" – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

אינה מבוטחת לפי פרק זה, על אף האמור בסעיף 7; אולם המוסד רשאי, אם נתבקש לעשות כן, לבטחה או להפסיק ביטוחה לפי תנאים שנקבעו בתקנות.

אין הצדקה מוסרית, ציבורית או משפטית שאלמנה בת-קיצבה שאינה מבוטחת לפי החוק תוכל לבטח עצמה ברשות בלי שתוכל להשיג הטבות סוציאליות עקב ביטוח זה. מאידך, כלל נקוט הוא לפי החוק ואף לפי העקרונות של הביטוח הסוציאלי, שאין משתלמות קיצבאות כפל בעת ובעונה אחת כשכל אחת מהן נועדה להקנות רמת-חיים סטנדרטית לכלל האוכלוסייה הזכאית לקצבאות אלו.

אמנם אין להתעלם מהעובדה שאשה מבוטחת, בין ברשות ובין בביטוח חובה, חייבת בתשלום דמי ביטוח ורוכשת עקב תשלומים אלה זכות עצמאית. הפתרון המוצע הוא, איפוא, מתן פיצוי כספי לאלמנה כאמור בסעיף 20 להלן והקניית זכות אוטומטית לקיצבת זקנה בהתקיים שאר התנאים (גיל והכנסה).

לאור השינויים המוצעים בחוק לגבי אלמנה בת-קיצבה, מיותרת היא איפוא ההוראה בדבר סמכות המוסד לבטח אלמנה בת-קיצבה כאמור בסיפה לסעיף 9, ומוצע למחקה.

כלכלית במשפחתו. מוצע כי בנסיבות כאלה יראו אותו כילד לענין ביטוח זיקנה, שאירים ותלויים, כל עוד עיקר זמנו מוקדש לסיום לימודיו בבית ספר על-יסודי וטרם מלאו לו עשרים שנה.

(3) בסעיף 20 לחוק נקבע כי "הכנסה, לענין סימן זה (כלומר: ביטוח זיקנה) – כפי שקבע השר בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת". מאחר שמוצע לראות כאלמן גם אדם שהכנסותיו אינן עולות על מקסימום מסוים (ראה סעיף 7 להלן), נודעת חשיבות להגדרת הכנסה אף לענין ביטוח שאירים. מכאן התיקון המוצע במסגרת סעיף זה.

3 סעיף התיקון המוצע בא כתוצאה מהוראות אחרות בתיקוני החוק הקובעות כללים להמשך תשלום קיצבה לאחר פטירת הזכאי, ולמוע מצב שיווצר חלל, כלומר: שבחודש הפטירה לא תשלום קיצבה ו- שיתחילו בתשלומה רק כתום החודש.

4 סעיף ראה דברי הסבר לסעיף 1(3).

5 סעיף 9 לחוק קובע: "אלמנה שאינה עובדת ואינה עובדת עצמאית ומגיעה לה קיצבה לפי פרטים 1 עד 4 בלוח ד' או לפי סעיף 176(1) עד 5).

6. בסעיף 11 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
"לענין הזכויות לפי סעיפים 11, 12, 12א, 17, 19 ו-20,
רואים כמבוטח גם תושב ישראל שהשלים תקופת אכשרה לפי סעיף 15
אף אם לא היה מבוטח לפי סימן ב' ערב הגיעו לגיל המזכה אותו לקיצבת
זקנה."

7. בסעיף 12 לחוק העיקרי -
(1) בסעיף קטן (א) (2), במקום "במקרים" יבוא "במקום";
(2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
"ב) 'הכנסה', לענין סעיף זה - הכנסה למעט הכנסה שמקורה
בקיצבה המשלמת מכוח חיקוק, דיני חוץ או הסכם קיבוצי או חוזה
עבודה בין שנערכו בישראל בין שנערכו בחוץ לארץ."

8. בסעיף 12א לחוק העיקרי בסופו יבוא "אולם רשאי המבוטח לוותר על קיצבה זו
לתקופה שביקש".

9. במקום סעיף 15 לחוק העיקרי יבוא:
"תקופת אכשרה 15. (א) תקופת האכשרה המזכה לקיצבת זקנה היא אחת מאלה:
(1) 60 חדשים רצופים שבהם היה אדם מבוטח תוך עשר
השנים האחרונות שקדמו לגיל המזכה אותו בקיצבת הזקנה;
(2) 180 חדשים שבהם היה אדם מבוטח, בין שתקופה זו
רצופה ובין שאינה רצופה;
(3) לא פחות מ- 60 חדשים, אף אם הם בלתי רצופים,
שבהם היה אדם מבוטח, ובלבד שמספרם אינו פחות ממספר
החדשים שבהם לא היה מבוטח מחמת היותו עקרת בית או
מי שחדל להיות תושב ישראל."

דברי הסבר

נסת המקסימום כנקוב בלוח ב' לחוק (4,000 לירות לשנה
ליחיד ו-5,300 לירות לשנה אם ישנם תלויים בו). הוברר
כעת שהוראה זו בחוק לא תמיד פועלת לטובת המבוטח
ולא פעם עלולה היא לקפח את זכויותיו. הדוגמה הבו-
לסת היא המבוטח שהגיע לגיל קיצבת זקנה והוא ממשיך
לעבוד ומעוניין בהוספת דחיית קיצבה במקום הקיצבה
היחסית. מוצע איפוא לאפשר לזכאי להחליט אם רצוי
לו לקבל את קיצבת הזיקנה היחסית או לוותר עליה.

9 סעיף כדי לזכות כיום לקיצבת זיקנה צריך אדם
להשלים תקופת אכשרה של חמש שנות כ-
טוח ולהיות מבוטח בהגיעו לגיל הקיצבה. דרישות אלו
יצרו מצבים קשים במיוחד לגשים נשואות שאינן מבוטחות
ביטוח חובה ברציפות לעובדות או כעובדות עצמאיות
ולא הצטרפו לביטוח ברשות. רבות מהן מבוטחות באופן

6 סעיף השינוי המוצע דרוש כדי לתאם את נוסח
החוק עם השינויים המוצעים בסעיף 15 לחוק
העיקרי בדבר דרכי חישוב תקופת האכשרה. לפי התי-
קח המוצע לא יהיה צורך שהזכאי יהיה מבוטח ערב
הגיעו לגיל הזקנה.

סעיפים אחת מהטענות נגד נוסח סעיף 12 כיום שק-
7 ו-78 יימת הפליה בין קיצבאות המשתלמות לפי
חוק ישראלי, שאינן נחשבות כהכנסה לצרכי פרישה,
לעומת קיצבאות המשתלמות מכוח דין של מדינת חוץ.
מוצע איפוא להשוות את תנאי הזכאות בנדון זה לגבי
מקבלי קיצבאות אלו, החל מ-1 באפריל 1970.

8 סעיף לפי סעיף 12א לחוק העיקרי זכאי מבוטח
לקיצבת זיקנה יחסית בגבולות ההפרש בין
קיצבת זיקנה מלאה לבין סכום ההכנסה העולה על הכ-

(ב) אשה מבוטחת לא תזדקק לתקופת אכשרה לפי סעיף קטן (א) אם נתקיים בה אחד מאלה:

- (1) היא גרושה, אלמנה או עגונה, שביום הגירושין, ההתאלמנות או העיגון היתה בת חמישים וחמש ומעלה;
- (2) היא לא נשואה, ונעשתה תושבת ישראל מכה כניסתה לישראל, וכאותו זמן היתה בת חמישים וחמש ומעלה;
- (3) בעלה אינו מבוטח.

תיקון סעיף 17 .10 בסעיף 17 לחוק העיקרי –

(1) בפסקה (2), המלים "שלא משתלמת בעדו קיצבה לפי פרק ה'" – יימחקו;

(2) במקום פסקה (3) יבוא:

"(3) מי שהוא בעלה של מבוטחת שנה אחת לפחות ונתקיים בו אחד מאלה:

(א) הוא אינו מסוגל לכלכל עצמו;

(ב) מלאו לו 65 שנים;

ד ב ר י ה ס ב ר

השנים שבתן היה מבוטח או יכול היה להיות מבוטח הוא היה מבוטח למעשה מהצית מתקופה זו, היינו שמונה וחצי שנים. בשנת 1976 יצטרך אדם כזה להוכיח שהיה מבוטח 11 שנים. כלומר: מהצית התקופה שבה היה או יכול היה להיות מבוטח מ-1954. מי שלא יכול היה לצבור תקופת ביטוח כאמור (למשל, מי שעלה לארץ בתקופה יותר מאוחרת) יוכל כמובן להזדקק למחצית התקופה כאמור, ובלבד שלא תהיה תקופה זו פחותה מחמש שנות ביטוח.

אדם המקיים את התנאי של תקופת האכשרה, אינו צריך להיות מבוטח בהגיעו לגיל קיצבת הזקנה (לדוגמה – אשה נשואה שתדלה לעבוד בהגיעה לגיל 59).

הצעה נוספת באה להבהיר שהויתור על תקופת האכשרה בענף ביטוח זיקנה אינו ניתן אלא לגרושה, לאלמנה או לעגונה שהן תושבות ישראל מתאריך הגירושין, ההתאלמנות או העיגון. כן יחול הויתור על מי שבעלה אינו מבוטח לפי פרק ב' ועל אשה שאינה נשואה שנעשתה תושבת ישראל לראשונה בהיותה בת 55 ומעלה.

(1) סעיף 17(2) לחוק העיקרי מגדיר כתלוי לענין ביטוח זיקנה יילדו של המבוטח שלא משתלמת בעדו קיצבה לפי פרק ה' (כלומר: קיצבת משפחות מרובות ילדים). לפי מצב זה אין לשלם תוספת קיצבות זיקנה בעד ילד שבעדו משתלמת קיצבת משפחה. דבר זה אינו רצוי ומוצע לתקנו.

(2) לפי סעיף 17(3) נחשב בגדר תלוי כמבוטח לענין

מקוטע שנים רבות ולא היה סיפק בדיהן לצבור את תקופת הביטוח הדרושה כתקופת אכשרה. יתר על כן, לעיתים קרובות אין הן ממשיות להיות מבוטחות בהגיען לגיל קיצבת זיקנה. משתי סיבות אלה נמנעת מהן קיצבת הזיקנה. במצב זה מצויות אלמנות בנות קיצבה שאינן מבוטחות ביטוח חובה. יתר על כן, שרויים במצב זה אף מי שחדלו להיות תושבי המדינה והוריים אליה, על אף העובדה שיתכן שצברו מקודם שנות ביטוח מרובות. ההצעה מאפשרת שלוש אלטרנטיבות:

הראשונה שומרת על העקרון של תקופת רצופה של חמש שנות ביטוח אולם כדי למנוע אבסורדים של צבירת תקופת ביטוח מלפני שנים רבות (במיוחד בהתייחס לנשים המבוטחות כשהן בגפן וחדלות להיות מבוטחות לאחר נישואיהן), או של מי שעזבו את הארץ לתקופה ארוכה ותוזרים אליה בגיל הזיקנה, מוצע להצמיד תקופה זו לתחום של עשר השנים שקדמו לגיל קיצבת הזיקנה;

האפשרות השנייה היא קביעה של 15 שנות ביטוח אף אם אינן רצופות – כתקופת אכשרה;

האפשרות השלישית היא בצבירת מהצית תקופת המורכבת הן מהזמן שבו היה האדם מבוטח והן מזה שבו לא היה מבוטח עקב הוראות שבחוק (כגון עקרת בית שאינה מבוטחת כרשות או אלמנה בת-קיצבה שאינה מבוטחת ביטוח חובה). לדוגמה: מי שהיה תושב ישראל בשנת 1954 ואין לו חמש שנות ביטוח רצופות כמוצע לפי אפשרות א' (כגון: עקרת בית), יצטרך להוכיח שמ-17

(ג) מלאו לו 50 שנה והכנסתו אינה עולה על הסכום שנקבע בפרט 1 ללוח ב' או על כל סכום אחר שהשר קבע בצו לאחר התייעצות בשר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת.

הוספת סעיף 17א

11. אחרי סעיף 17 לחוק העיקרי יבוא:

"השלום לאשה במישרין 17א. זכאי אדם לתוספת תלויים בעד אשתו, רשאי המוסד לשלם במישרין את התוספת לאשה אם ביקשה זאת ולתקופה שביקשה."

תיקון סעיף 19

12. בסעיף 19 לחוק העיקרי -

(1) אחרי "והכנסה זו מקורה במשלה" יבוא "או שוויתר על הקיזבה כאמור בסעיף 12א";

(2) במקום "מכות הסעיף האמור" יבוא "מכות סעיף זה";

(3) בסופו יבוא "מבוטח שהיתה לו הכנסה כאמור במשך תשעה חודשים לפחות מתוך שנה פלוניית יראהו לענין זה כאילו היתה לו הכנסתו זו במשך כל השנה".

תיקון סעיף 21

13. בסעיף 21 לחוק העיקרי, בסופו יבוא "לענין הזכויות לפי סעיף זה וסעיפים 22, 25, 26, 26א ו-29 (ב), רואים כמבוטח גם תושב ישראל שהשלים תקופת האכשרה לפי סעיף 22 אף אם לא היה מבוטח בעת שנפטר".

תיקון סעיף 22

14. בסעיף 22 לחוק העיקרי -

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) תקופת האכשרה המזכה לגימלת שאירים לפי סעיף 21 היא אחת מאלה:

(1) 12 החודשים האחרונים לפני תאריך הפטירה;

דברי הסבר

סעיף 12 לפי הוראות החוק הקיים מוגדלת קיצבת הזיקנה בשיעור 5% לכל שנה (עד 25%) אם המבוטח אינו זכאי לקיצבת זיקנה בגלל היותו בעל הכנסה מעבודה או ממשלה"יד העולה על הכנסתו מקסימום המזכה לקיצבה. מוצע כעת להגדיל את קיצבת הזיקנה ב-5% לשנה לאו דוקא אם קיימת הכנסה שנתית העולה על המקסימום המותר אלא אם ההכנסה התקבלה אף בפרק זמן שאינו פחות מתשעה חודשים באותה שנה.

סעיפים 13 ו-14 נקבעה בסעיף 22 (א) כשנת ביטוח אחת; לא פעם נוצר מצב שאשה נשואה שאינה מבוטחת לא צברה בשעת פטירתה את השנה המהווה את תקופת האכשרה וילדיה אינם זוכים איפוא לגימלת שאירים. מצד אחר, יש לזכותה תקופת ביטוח במפורח תוך תקופה יותר ממושכת. אי לכך מוצע שתקופת האכשרה של שנתיים ניתן יהיה ללקטת מתוך פרק זמן של חמש שנים שקדמו למועד קרות המקרה המזכה לגימלה, וזאת בנוסף לאפשרות האחרת של תקופת רצופה של שנה אחת.

קיצבת זיקנה אף מי שהיה בעלה של המבוטחת שנה אחת לפחות וכל פרנסתו עליה ובקרות המקרה המזכה לגימלה. היה בן חמישים וחמש ומעלה או שאינו מסוגל לכלכל עצמו וכל עוד הוא אינו מסוגל כאמור. מטרת הצעת התיקון היא להשוות מעמדו של הבעל התלוי באשתו למעמדה כתלויה בו.

סעיף 11 לפי סעיף 136 לחוק העיקרי, אדם המקבל גימלה לטובת אדם אחר, רשאי הוא או האפוטרופוס של הזכאי לגימלה או רשות מקומית או המוסד לבקש את בית הדין לעבודה להורות כי הגימלה תינתן לידי אדם שבית הדין ימנהו לכך. הפרקטיקה כיום היא שבמקרים לא מעטים מבקשת עקרת בית שבעלה מקבל בעדה תוספת קיצבת זיקנה, שבית הדין יעביר אליה תוספת זו מכיון שבעלה אינו תומך בה או משתמש שלא לטובתה בכספים המשתלמים בעדה. פרוצדורה זו ארוכה ולא תמיד מקובלת על האשה. הנרתעת מלביא לערכאות בעיות משפחתיות משלה. הצעת התיקון מאפשרת למוסד לשלם במישרין לאשה את התוספת הניתנת לבעלה בעדה, וזאת על פי בקשתה בלבד.

(2) 24 חדשים, רצופים או לא רצופים, בחמש השנים האחרונות לפני תאריך הפטירה.:"

(ב) בסעיף קטן (ב), אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) מבוטח שעיקר פרנסת בן זוגו או ילדיו היתה עליו;

(5) מבוטח ששאייר משאיריו אינו מסוגל לכלכל את עצמו – לגבי אותו שאיר."

תיקון סעיף 23 15. בסעיף 23 לחוק העיקרי סעיף קטן (ד) – בטל, ובסעיף קטן (ה) המלים "ואת סכומי הגבול הנקובים בפרט 10 שנו – יימחקו".

הוספת סעיף 23א 16. אחרי סעיף 23 לחוק העיקרי יבוא:

23א. אלמנה הזכאית לקיצבת שאירים, שהיו עמה ילדים ואינם עמה עוד – תשולם לה קיצבה כאילו היא בת חמישים."

תיקון סעיף 24 17. בסעיף 24 לחוק העיקרי, במקום "המבוטח" יבוא "אדם".

החלפת סעיף 25 18. במקום סעיף 25 לחוק העיקרי יבוא:

25. מבוטח שהניח אחריו יותר מאלמנה אחת – תהיה כל אחת מהן זכאית לגימלת שאירים לפי סעיף 23 כאילו היא אלמנה יחידה."

ביטול סעיף 25א 19. סעיף 25א לחוק העיקרי – בטל.

הוספת סעיפים 26א, 26ב, 26ג ו-26ד 20. אחרי סעיף 26 לחוק העיקרי יבוא:

26א. נפטרה אשתו המבוטחת של אדם והוא נעשה לא מסוגל לכלכל את עצמו תוך שנה מפטירתה, יהיה זכאי לקיצבה החל מיום פטירתה כל עוד אינו מסוגל כאמור.

26ב. (א) זכאי לקיצבת שאירים שנעשה זכאי לקיצבת זקנה והשלים תקופת אכשרה לפי סעיף 15 (א) – תפקע זכותו לקיצבת שאירים והמוסד ישלם לו בנוסף לקיצבת הזיקנה מענק בסכום השווה לקיצבת יסוד לפי פרט 1 שבלוח ד' בצירוף תוספת יוקר עליה לפי סעיף 141, כפול 18.

ד ב ר י ה ס ב ר

יחידה, וגימלתה זו תיקבע לפי גילה ומספר ילדיה.

לסעיף 26א: ההצעה לתשלום קיצבה למפרע לאלמן מיועדת להשוות בנדרון זה את מעמדו של האלמן למעמדה של האלמנה במסגרת ענף ביטוח שאירים.

לסעיף 26ב: ההצעה מתייחסת לזכויותיו של זכאי לקיצבת שאירים המגיע לגיל קיצבת הזיקנה. לא פעם התעורר ויכוח ציבורי באשר לזכויותיה של אלמנה בת קיצבת שאירים המבוטחת מכוח עצמה והגיעה לגיל הזקנה: האם היא זכאית ליהנות אך ורק מקיצבת אחת בלבד על אף העובדה שעומדת לה זכות הן מכוח בעלה

סעיף 16 לפי מצב החוק כיום אלמנה בת קיצבת שאירים שהיו עמה ילדים ואינם עוד עמה והיא בגיל מתחת ל-40, לא תמשיך לקבל את הקיצבה, אלא קיצבתה תומר למענק: שונה כיום מצב החוק לגבי אלמנה בת-קיצבת תלויים (בענף נפגעי עבודה), שלפי סעיף 76 (4) אם היו עמה ילדים ואינם עמה עוד – תשולם לה קיצבה כאילו מלאו לה חמישים שנה (כלומר: קיצבה בערכה המלא). כוונת הצעת התיקון להשוות מעמדה של אלמנה כאמור בענף שאירים למעמדה של אלמנה בענף תלויים בנושא זה.

סעיף 18 מוצע להעניק לכל אלמנה, אף אם היא יותר מאחת, זכויות לגבי גימלתה כאילו היתה

(ב) זכאי לקיצבת שאירים שאינו זכאי לקיצבת זקנה – יהיה זכאי לקיצבת זקנה בהגיעו לגיל שהיה מוכה אותו לה לפי סעיף 12, ומאותו מועד תפקע זכותו לקיצבת שאירים.

(ג) קיצבת הזקנה לפי סעיף זה תשולם במלואה על אף האמור בסעיף 181.

226. נפטר אדם שהיתה משתלמת לו או בעדו קיצבת זקנה או שאירים – ישולם לשאיריו סכום השווה לקיצבה החדשית האחרונה ששולמה לו או בעדו, כפול 3.

תשלום במקרה פטירה

226. זכאי לקיצבת זקנה או שאירים, שנפטר לפני ששולמה לו הקיצבה כולה או מקצתה, ישולם חוב הקיצבה לשאיריו, ובלבד שלא ישולם יותר מאשר חוב קיצבה בעד ששת החדשים האחרונים שלפני הפטירה.

חוב של קיצבה

21. בסעיף 31 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), במקום פסקה (9) יבוא: "תקין סעיף 31 (9) מי ששכרו נקבע בחוק או בהחלטת הכנסת או על-פיה."

22. בסעיף 36 לחוק העיקרי –

תקין סעיף 36

(1) בפסקה (3), אחרי "במקום עבודתו סועדים" יבוא "בקשר לעבודה או עקב סיכוני המקום או תוך כדי סעוד באותו מקום ועקב כך";

(2) אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) אירעה תוך כדי נסיעתו או הליכתו מהעבודה למקום הבחינה כאמור בסעיף 31 (א) (4) או בחזרה מהבחינה למקום העבודה ועקב נסיעתו או הליכתו זו."

דבריו הסבר

לסעיף 226: הסעיף דן בתשלום חוב קיצבה לשאירי הזכאי לקיצבה. קיצבת הזקנה, השאירים או התלויים היא באופיה ובמהותה קיצבה אישית. הבאה לספק את הצרכים האישיים השוטפים. מתוך הנחה שיתכן שנגרמו לשאירים הוצאות מיוחדות בקשר לפטירתו של הזכאי, מוצע שאם נשאר חוב של קיצבה ישולם החוב להם, אך לא יותר מאשר בעד ששת החדשים האחרונים שלפני הפטירה.

סעיף 21 סעיף 31 (א) (9) לחוק העיקרי קובע כיום ש"חבר כנסת" נחשב כמבוטח בביטוח נפועי עבודה. הובהר שיהיה זה צודק להרחיב מסגרת זו ולכלול בה אף נושא תפקידים ממלכתיים וציבוריים ששכרם נקבע בחוק או בהחלטת הכנסת, כגון נשיא המדינה ושרים שאינם חברי הכנסת.

סעיף 22 על פי סעיף 31 (א) (4) לחוק העיקרי מבוטח מפני פגיעה בעבודה הוא גם מי שנבחן בבחינות מקצועיות לפי חוק התניכות או חוק שירות התעסוקה, בשעת הבחינה בלבד; מוצע להרחיב היקף ביטוח זה גם לגבי הדרך שבה עובר הנבחן ממקום עבודתו למקום הבחינה וממקום הבחינה בחזרה למקום עבודתו.

המנוח והן מכוח ביטוחה העצמי. ההצעה באה כדי לפצות את אלמנה מבוטחת שזכותה לקצבת שאירים פוקעת עם הגיעה לגיל קיצבת הזקנה, והוא הדין לגבי אלמן.

מאידך, אלמנה בת-קיצבת שאירים שאינה מבוטחת מכוח עצמה, לא עומדת בפניה הדילמה של קיצבאות כפל; אולם אלמנה זו, בהגיעה לגיל קיצבת זקנה, ממשיכה לקבל את קיצבת השאירים באין לה זכות משלה לקיצבת זקנה, ואם היא נישאת מחדש פוקעת זכותה לקיצבת שאירים בלי שעומדת לה הזכות לקיצבת זקנה. אי לכך, מוצע להמיר את קיצבת השאירים בקיצבת זקנה בהגיע האשה לגיל קיצבת הזקנה, בתנאי שהיתה זכאית לכך אילו היתה מבוטחת (כלומר: שאינה מעל גיל הביטוח ואין לה הכנסות מעבודה בגיל הזקנה מעל למותר).

לסעיף 226: ההצעה מתייחסת לתשלום קיצבה במקרה פטירה. הפסקת תשלום הקיצבה לאלתר בסוף החדש שבו נפטר הזכאי לקיצבה, מוסיפה על תחושת האסון שפקדה את המשפחה. כדי לרכך הרגשה זו ולו במקצת, מוצע התיקון.

23. בסעיף 37 לחוק העיקרי - מיקון סעיף 37

- (1) בסעיף קטן (א), במקום "או (4)" יבוא "(4) או (6)";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "כהפסקה או כסטייה של ממש" יבוא "כהפסקה של ממש או כסטייה".

24. אחרי סעיף 63 לחוק העיקרי יבוא: הוספת סעיף 63א

63א. על אף האמור בסעיף 63, רשאי השר לקבוע בתקנות, באישור ועדת העבודה של הכנסת, נסיבות שלפיהן תובא בחשבון לצורך הגדלת דרגת הנכות אף נכות קודמת כתוצאה מפגיעה בעבודה אשר בשלה שולמה או משתלמת גימלה לפי סימן זה, אם עקב האופי המצטבר של הנכירי תגורע במידה ניכרת כושר השתכרותו של הנכה.

25. (א) בסעיף 66 לחוק העיקרי - מיקון סעיף 66

- (1) בכותרת השוליים, במקום "24%" יבוא "22%";
- (2) בסעיף קטן (א), במקום "מ-25%" יבוא "מ-23%";
- (3) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) נקבעה דרגת נכות כאמור בסעיף קטן (א) למועד שאחרי 31 במרס שלאחר שנת הלוח שבה אירעה הפגיעה בעבודה, והשכר הממוצע ביום קביעת דרגת הנכות גדול ב-1% לפחות מהשכר הממוצע ביום הפגיעה, יוגדלו דמי הפגיעה המשמשים יסוד לחישוב המענק באופן יחסי לשיעור העליה בשכר הממוצע, ובלבד שדמי הפגיעה לא יוגדלו מעל למקסימום ליום הנקוב בלוח ה', כפול 7."

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי לזכות בקיצבה נכה שלפני תחילתו של הסעיף נקבעה לו דרגת נכות המזכה למענק, אלא אם הוגדלה דרגת הנכות לאחר תחילת הסעיף עד כדי לזכותו בקיצבה.

דברי הסבר

ליזייה בתרחבת זכויות הנכה. המענק לפי סעיף 66 יושלם איפוא למי שדרגת נכותו פחותה מ-23%.

כן מוצע לקבוע בסעיף 66 עקרון של הצמדת המענק לתנודות בשכר הממוצע. לא תמיד משתלם המענק בקרבת הזמן שנקבעת דרגת הנכות; לעתים ישנה דרגת נכות זמנית ורק בתום תקופתה נוצרת הזכאות למענק. לעתים משתלם המענק למעשה לאחר תקופה ניכרת אחרי תקופת דמי הפגיעה, ובינתיים עשויים לחול שרי-נויים בתנודות בשכר העבודה או במקסימום הנקוב בלוח י"א.

תנאי מנביל הוא להצמדה המוצעת, שמועד תחילתה של דרגת הנכות יהיה לא לפני ה-1 באפריל לאחר שנת הלוח שבה אירעה הפגיעה בעבודה; אין הצדקה להחיל כללי הצמדה במקרה שדרגת הנכות נקבעת בשנת אירוע הפגיעה בעבודה, כי השכר המשמש בסיס לחישוב הגימלה משקף בדרך כלל את המצב הריאלי של הגימלה.

לפי סעיף 63 (א) לחוק העיקרי אין לשים לב בקביעת דרגת נכות לכל מום, פגם או ליקוי קודם שהיו נפגע. בהתאם לכך, באותם המקרים שנקבעה לאדם דרגת נכות בפגיעה אחת ואחרי זמן נפגע פעם נוספת, הרי לפי הנוסחה הקיים של החוק הנפגע יהיה זכאי בכל מקרה של פגיעה שדרגת נכותו תיקבע אך ורק לפי התוצאות של כל פגיעה בנפרד. אך לעיתים, עקב האופי המצטבר כאמור של הנכות, נגרע כושר השתכרותו של הנכה במידה העולה בהרבה על מה שהוא זכאי לפי כל דרגת נכות בנפרד. מוצע, איפוא, לאפשר לשר העבודה לקבוע בתקנות נסיבות שלפיהן תובא בחישוב דרגת נכות גם נכות קודמת העובעת מפגיעה בעבודה.

לפי סעיף 68 לחוק העיקרי הדרגה שממנה 25 ו-27 מתחילים לשלם קצבת נכות היא כיום 25%. מוצע להעמיד דרגה זו על 23%. יש בכך משום ליבר-

26. בסעיף 67 לחוק העיקרי, סעיף קטן (ב) – בטל, והסימון (א) – יימחק. תיקון סעיף 67

27. בסעיף 68 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 68

(1) בכותרת השוליים, במקום "25" יבוא "23";

(2) במקום "מ" 25%", פעמיים, יבוא "מ" 23%".

28. במקום סעיף 68 לחוק העיקרי יבוא: החלפת סעיף 68 א

68 א. (א) קיצבת הנכות תשתנה לפי שיעור התנדדות של השכר הממוצע והבלבד שהקיצבה לא תעלה על המקסימום ליום הקבוע בלוח ה', כפול 30; ובלבד ששכר הממוצע הפחותה מ-1% לא תובא בחשבון.

(ב) קיצבת הנכות תשתנה לראשונה כאמור רק ב-1 באפריל שלאחר שנת הלוח שבה אירעה הפגיעה בעבודה.

29. בסעיף 69 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "לענין תשלום קיצבה מיוחדת או מענקים לסידורים חד-פעמיים, – לשניהם ביחד או לכל אחד מהם בנפרד". תיקון סעיף 69

30. אחרי סעיף 73 לחוק העיקרי יבוא: הוספת סעיף 73 ב

73 ב. המתניב בפני רופא או ועדה רפואית או ועדה רפואית לעררים יהיה זכאי להוצאות המחיה והלינה וכן לתמורה בעד הפסד שכר או הכנסה בהתאם לתעריפים שקבע השר בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת.

דברי הסבר

לפני ה-1 באפריל לאחר שנת הלוח שבה אירעה הפגיעה בעבודה; זאת מכיון ששתיקת הקיצבה מתחילה בדרך כלל רק כחלוף שנה מהאירוע המזכה לקיצבה.

סעיף 29 קיצבה מיוחדת ומענקים לסידורים חד-פעמיים משתלמים כיום לפי סעיף 69 לחוק העיקרי לנכים בעלי נכות של 75% ויותר, אך ניתנה הסמכות לפי סעיף 69 (א) בידי השר, בהתאם לתנאים מיוחדים שקבע, להחיל הוראות סעיף 69 (א) לגבי נכה שדרגת נכותו פחותה מ-75%. הוברר שדוקא בדרגות נכות נמוכות יותר יש ליצור את האפשרות למתן קיצבה מיוחדת או מתן מענק לסידורים מיוחדים באופן אלטרנטיבי, לאור הצרכים הספציפיים של הנכה, ואין לכרוך דבר אחד במשנהו.

סעיף 30 תעריפי הוצאות המחיה והלינה והתמורה בעד הפסד שכר לנכים החייבים להופיע בפני ועדה רפואית לקביעת דרגת נכות, מוסדרים כיום בתקנות לפי סעיף 242 לחוק, שהיא הוראה כללית המסמיכה את השר להתקין תקנות ביצוע אך אין כיום בחוק הוראה ספציפית בנדון זה. מוצע איפוא להקנות סמכות זאת במפורש.

סעיף 26 בשם לב להחלת העקרון של הצמדת לשכר הממוצע אין הצדקה להשאיר הוראות בדבר הצמדה לשינוי המדד בתחום מסוים זה, ומוצע לבטלן.

סעיף 28 הערובה הקיימת כיום בחלק למניעת ירידת ערך הנימלה המשתלמת היא ההצמדה לשינוי מדד המחירים לצרכן שלפיו משתלמת תוספת יוקר לעובדי המדינה. כידוע, שוב אין מחשבים כעת את תור ספת היוקר כאמור. דרך נוספת לשם מניעת ירידת ערכה של הנימלה היא מתן צווים לפי החוק (סעיף 16 לגבי קיצבת זקנה, סעיף 23 (ג) לגבי קיצבת שאירים, סעיף 68 א לגבי קיצבת נכות, סעיף 82 א לגבי קיצבת תלווים וכו'). כידוע פעולה תחיקתית. לעתים אינה מדביקה את הצרכים השוטפים וההתיקרות המאמירה ואינה מונעת את הליכי השחיקה של הנימלה. מוצע שיהיה קיים בחוק קריטריון אובייקטיבי שיבטיח את עדכון הנימלה והצמדה אוטומטית לשינויים החלים ברמת ההכנסה או בשכר העבודה הממוצע.

מוצע, איפוא, להחיל עקרון של הצמדה לשכר הממוצע אף לגבי קיצבת הנכות. הסייגים המוצעים הם שהשינוי בתנודות שבשכר הממוצע יהיה ממשי, וכן שחשוב שינוי הקיצבה לא יתחיל

- תיקון סעיף 74 31. בסעיף 74(א) לחוק העיקרי, במקום פסקה (5) יבוא:
- "(5) מי שהיה בעלה של המבוטחת בשעת פטירתה, להוציא מי שהיה לבעלה אחרי הפגיעה, כל עוד אינו מסוגל לכלכל עצמו, או כל עוד הכנסתו אינה עולה על האמור בלוח ב' (להלן—אלמן); השר רשאי לקבוע בצו, לאחר התייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת, סכומים אחרים לענין הגדרה זו במקום הסכומים שבלוח ב'."
- הוספת סעיף 77 א 32. אחרי סעיף 77 לחוק העיקרי יבוא:
- "77א. מבוטח שהניח אחריו יותר מאלמנה אחת — תהיה כל אחת מהן זכאית לגימלת תלויים כאילו היא אלמנה יחידה."
- החלפת סעיף 82 א 33. במקום 82 א לחוק העיקרי יבוא:
- "82א. (א) קיצבת התלויים תשתנה לפי שיעור התנודות של השכר הממוצע, ובלבד שהקיצבה לא תעלה על המקסימום ליום הקבוע בלוח ה', כפול 30; תנודה בשכר הממוצע הפחותה מ-1% לא תובא בחשבון.
- (ב) קיצבת התלויים תשתנה לראשונה כאמור רק ב-1 באפריל שלאחר שנת הלוח שבה אירעה הפגיעה בעבודה."
- הוספת סעיף 82 ב 34. אחרי סעיף 82 א לחוק העיקרי יבוא:
- "82ב. נפטר זכאי לקיצבת תלויים לפני ששולמה לו הקיצבה כולה או מקצתה, ישולם חוב הקיצבה לתלויים, ובלבד שלא ישולם יותר מאשר חוב קיצבה בעד ששת החודשים האחרונים שלפני הפטירה."
- תיקון סעיף 83 35. בסעיף 83 לחוק העיקרי, במקום "25%" יבוא "23%".
- תיקון סעיף 90 36. בסעיף 90 לחוק העיקרי —
- (1) במקום הגדרת "אלמנה" יבוא:
- "אלמנה" או "אלמן" — כמשמעותם בסעיף 5 או בסעיף 74;
- (2) בהגדרת "יתום", בסופו יבוא "שמשלמת לו או בעדו קיצבת שאירים או תלויים".

דברי הסבר

- סעיף 31 כיום נחשב כחלוי באשתו לענין קיצבת תלויים גם מי שהיה בעלה של מבוטחת בשעת מותה וכל פרנסתו עליה ובאותה שעה היה בן חמישים וחמש ומעלה או שאינו מסוגל לכלכל עצמו, וכל עוד אינו מסוגל כאמור, להוציא מי שהיה לבעלה אחרי הפגיעה. מוצע להעניק קיצבת תלויים גם לבעל הכנסה נמוכה, לפי העקרון שהוצע לגבי בעלה של אשה בענף השאירים.
- סעיף 32 ראה דברי הסבר לסעיף 18.
- סעיף 33 ראה דברי הסבר לסעיף 28.
- סעיף 34 ראה דברי הסבר לסעיף 20 לענין סעיף 26 החדש.
- סעיף 36 הכשרה מקצועית ודמי-מחיה ניתנים לפי החוק הקיים לאלמנות וליתומים. מאחר שמוצע, בסעיפים אחרים להצעה זו, להשוות מעמדו של האלמן מבחינת החוק למעמדה של האלמנה — אין סיבה להפלות את האלמן בקבלת הכשרה מקצועית ודמי-מחיה לפי הכללים הנהוגים כיום מכוח סעיף 90 לחוק.

תיקון סעיף 90

37. בסעיף 90 לחוק העיקרי -

- (1) בפסקה (1), אחרי "לאמנה" יבוא "לאמן";
- (2) בפסקה (2), אחרי "תשלומי דמי-מחיה" יבוא "והוצאות אבחון".

החלפת סעיף 92

38. במקום סעיף 92 לחוק העיקרי יבוא:

"מבוטחת 92. (א) מבוטחת למענק לידה היא אחת מאלה:

- (1) עובדת או עובדת עצמאית המועסקת בישראל או אשת עובד או עובד עצמאי המועסק בישראל, אם הלידה אירעה בישראל;
- (2) מבוטחת לפי פרק ב' או אשת מבוטח לפי פרק ב', אף אם הלידה אירעה מחוץ לישראל.
- (ב) מבוטחת לדמי-לידה היא עובדת או עובדת עצמאית המועסקת בישראל שמלאו לה שמונה-עשרה שנה."

תיקון סעיף 94

39. בסעיף 94 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), אחרי "בשבילו" יבוא "ויכול שיינתן באמצעות בית החולים או המוסד הרפואי שבו אושפזה המבוטחת בקשר ללידה".

תיקון סעיף 98

40. בסעיף 98 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), במקום "כעובדת" יבוא "לפי שכרה כעובדת", במקום "כעובדת עצמאית" יבוא "לפי הכנסתה כעובדת עצמאית", ובמקום "אם היתה מבוטחת", בכל מקום בסעיף, יבוא "אם שולמו בעדה דמי ביטוח כאמור".

הוספת סעיף 99

41. אחרי סעיף 99 לחוק העיקרי יבוא:

99. מבוטחת שתופשת הלידה שלה נדחתה עד צאת הוולד מבית-החולים, וביום הלידה היתה זכאית להמשך תשלום דמי לידה לתקופה העודפת על שלושה שבועות, ידחה המוסד, לפי בקשתה, את תשלום דמי הלידה לפי סעיף 98 בעד התקופה העודפת האמורה, עד צאת הוולד מבית החולים."

דברי הסבר

סעיף 40 כדי לזכות בדמי לידה על האשה להיות מבוטחת על יסוד תשלום דמי-ביטוח משכרה כעובדת או מהכנסתה כעובדת עצמאית בתקופות הנ"קובות: 10 חדשים מתוך 14, או 10 מתוך 18, או 15 מתוך 22, וכד.

סעיף 41 אשה יולדת זכאית להיעדר מעבודתה 12 שבועות בסמוך ליום הלידה, ודמי הלידה משתלמים לה בעד 12 או 6 שבועות, לפי המקרה. במקרה של לידת פג או כשנאלצת היולדת להשאיר את הוולד בבית החולים עקב הצורך בטיפול בו - הופשת הלידה אינה משמשת את הטיפול ברח הוולד, ואשה זו למעשה חייבת להיעדר מחדש מהעבודה לאחר שמוחזר הוולד לבית. מצד אחר, יש להביא בחשבון שדרושה תקופה מסויימת, מיד לאחר הלידה שבה האשה חייבת להיעדר מהעבודה לשם שמירה על בריאותה היא. מוצע איפוא שאשה זו תוכל לזכות בדמי-לידה לאו דוקא בתקופה הצמודה לתאריך הלידה, והיא תוכל לקבל חלק מדמי-הלידה (בהנחה שתזכה בחופשת לידה בתקופה זו) לאחר שהולד יוחזר לבית, אולם בכל מקרה תהיה האשה חייבת לקבל חופשת לידה ודמי-לידה (אם קיימת זכאות כמורב) 3 שבועות לאחר תאריך הלידה.

סעיף 37 בסעיף 90 לחוק נאמר: "השר רשאי בהת"ייעוצות עם שר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת לקבוע בתקנות הוראות ותנאים בדבר -

- (1) מתן הכשרה מקצועית לאלמנה, לרבות דמי מחיה והוצאות אבחון;
- (2) תשלומי דמי מחיה בעד יתום שעיקר זמנו מוקדש ללימודים על-יסודיים או להכשרה מקצועית."

הוברר שבמקרים לא מעטים יש צורך לאבחן מקודם לאיזו מגמה יש להפנות את היתום בלימודיו העל-יסודיים או להכשרתו המקצועית. לא קיימת כיום בחוק הוראה המסמיכה את המוסד להוציא כספים למטרה זו, ומכאן התיקון המוצע.

סעיף 38 התיקון המוצע בא כדי לתקן שיבוש בהגדרת תמושג "מבוטחת" שבסעיף 92 לחוק, ולהבחין בצורה חד-משמעית בין מבוטחת לענין מענק לידה לבין מבוטחת לענין דמי לידה.

סעיף 39 מוצע כי אשה יולדת תוכל לקבל את מענק הלידה גם באמצעות בית החולים.

- תיקון סעיף 106 42. בסעיף 106 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "אולם אם ישנו הורה מבוטח הנושא במוזנותיו של הילד יבוא הילד גם כמנין של הורה זה אף אם אינו נמצא עמו".
- ביטול סעיף 107 43. סעיף 107 לחוק העיקרי – בטל.
- החלפת סעיף 109 44. במקום סעיף 109 לחוק העיקרי יבוא:
"שיעורי הקיצה 109. קיצבת המשפחה לחודש תהיה לפי השיעורים שבלוח ח'; הקיצבה תשתנה לפי התנודות בשכר הממוצע לפי כללי עיגול שייקבעו בתקנות."
- תיקון סעיף 114 45. בסעיף 114 לחוק העיקרי בסופו יבוא: "אולם אם נפטר ילד שבעדו שולמה קיצבת משפחה, ימשיכו בתשלום הקיצבה שלושה חדשים לאחר הפטירה".
- הוספת סעיף 121א 46. אחרי סעיף 121 לחוק העיקרי יבוא:
"תשלום קיצבה 121א. נפטר ילד שבעדו שולמה קיצבה, ימשיכו בתשלום הקיצבה לאחר הפטירה שלושה חדשים לאחר הפטירה."
- תיקון סעיף 127ד 47. בסעיף 127ד, סעיף קטן (ד) – בטל.
- תיקון סעיף 127ב 48. בסעיף 127ב, במקום "127(א) ו-127(ב)" יבוא "127(א), 127(ב) ו-143(ה)(5)".

דברי הסבר

סעיף 45 לפי סעיף 114 לחוק העיקרי מסתיים תשלום קיצבת משפחה ביום האחרון של החודש שבו נפטר הילד שבעדו משתלמת הקיצבה. הפסקת התשלום לאלתר בחודש הפטירה מהווה מהלומה נוספת למשפחה שאותה פקד האסון, וכדי לרכך את הפגיעה, ולו במעט, מוצע להאריך תשלום הקיצבה לשלושה חדשים נוספים.

סעיף 46 ראה דברי הסבר לסעיף 45.

סעיף 47 לפי סעיף 107 לחוק העיקרי, אין נפקא מינה, לענין ביטוח אבטלה, אם תקופת האכשרה היתה רצופה או לא. בשם לב לתיקון המוצע בסעיף 107(2) לעיל, ההוראה הזאת מיותרת, ומוצע לבטלה.

סעיף 48 סעיף 127 מכ מונה את הסעיפים שתקנות מכור הם טעונות אישורה של ועדת העבודה של הכנסת. נמצא שסעיף 127(א) אינו מסמיך להתקין תקנות, ומצד אחר מוצע שתקנות לפי סעיף 143(ה)(5) יהיו אף הן טעונות אישור כאמור.

סעיף 42 ילד המזכה בקיצבת משפחה מובא כמנין הורה אחד בלבד, ובמקרה שההורים חיים בנפרד הוא מובא כמנין אותו הורה שעמו הוא נמצא. כשהורה אחד חייב לשאת במוזנות הילד הנמצא עם ההורה השני, ולהורה הראשון ילדים משלו הנמצאים אף הם עמו, חשוב לו שגם הילד שהוא נושא במוזנותיו יובא כמנין ילדיו לשם השלמת המנין והקניית זכאות לתשלום קיצבת משפחה. התיקון המוצע נועד לכך, אך כמובן לא תשולם בעד ילד אחד קיצבה לשני הורים.

סעיף 43 לפי סעיף 107 לחוק העיקרי קיימת כיום תקופת אכשרה כהנאי לזכאות לקיצבת משפחה. הוראה זו רוקנה למעשה מכל תוכן לאור האמור בסופה – "זולת לאלמנה או לגרושה או למי שנעשה תושב ישראל מכות בניסוחו לישראל". המקרים שתקופת האכשרה עדיין פועלת לגביהם מעטים הם, ובשים לב לאופי גימלה זו – נראה שאין הצדקה להמשיך בקיום תנאי זה. מוצע לפיכך לבטל תקופת האכשרה בענין זה.

סעיף 44 ראה דברי הסבר לסעיף 28.

תיקון סעיף 128	49. בסעיף 128 לחוק העיקרי, בסופו יבוא "וזולת קיצבה לפי פרק ה' או פרק ו' בעד ילד שמלאו לו 18 או 25 שנה, לפי הענין".
תיקון סעיף 135	50. בסעיף 135 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא: "ג) זכות לגימלת כסף לפי חוק זה אינה עוברת בירושה."
הוספת סעיף 137א	51. אחרי סעיף 137 לחוק העיקרי יבוא: 137א. זכאי לקיצבה לפי פרקים ב' או ג', שנפטר בלי שגבה מלוא הקיצבה המגיעה לו ובלי שהשאיר אחריו שאירים או תלויים, ישולם למי שיוכח, להנחת דעתו של המוסד, שסיפק לזכאי בשנה האחרונה לפני הפטירה מצרכים או שירותים שהיו חיוניים לו, סכום שלא יעלה על חוב הקיצבה בעד ששת החודשים האחרונים לפני הפטירה."
תיקון סעיף 139	52. בסעיף 139 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב), במקום "למבוטח" יבוא "לזכאי" ובמקום "מכוח המבוטח" יבוא "מכוח הזכאי".
תיקון סעיף 156	53. בסעיף 156 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב), הסיפה המתחילה במלים "אלא ששיעור דמי הביטוח" – תימחק.

דברי הסבר

סעיף 51 בפנינו בעיה אנושית מיוחדת במינה: קורה שקיצבה המגיעה לאדם אינה נגיבת (מסיבות כגון מחלה ושכחה) והזכאי לכך נפטר בחוסר כל בלי להשאיר שאירים או תלויים. והנה דוקא בתקופה האחרונה לחייו של האדם זקוק הוא יותר מאי פעם שמי שהוא יספק את צרכיו החיוניים, ולעתים בהקפה (במכולת, שירות רפואי, בבית מרקחת וכו'). כדי לפתור ולו במעט בעיה סוציאלית חמורה בזמן הקריטי ביותר בחיי אדם, מוצע להבטיח כיסוי הוצאות אלו מסכומי הקיצבה שלא נגבתה. ברור שהוצאה כזאת חייבת להיות סבירה ומבורקרת, ומוצע שלא תעלה על סכום של חוב הקיצבאות בעד ששה חודשים.

סעיף 53 סעיף 156 (ב) לחוק העיקרי קובע: "לענין פרק זה רואים כעובד גם את מי ששכרו נקבע בחוק או על ידי החלטת הכנסת או על פיה, ואת החייב בתשלום השכר רואים כמעבידו, אלא ששיעור דמי הביטוח לגבי מי שאינו מבוטח לפי פרק ג' יהיה לפי האמור בפרט 4 ללוח ב' בלבד".

בשים לב לתיקון המוצע לסעיף 21 לא נודעת יותר כל משמעות לסיפה שבסעיף קטן זה ומוצע למחקה.

סעיף 49 קיצבת משפחה משתלמת לפי הוראות החוק הקיים בעד ילד עד גיל 18, או עד גיל 25 אם אינו מסוגל לכלכל עצמו. אולם זכות זו לא תמיד מנוצלת וקורה לעתים שמוגשת תביעה לתשלום קצבת משפחה לאחר הגיל המותר כאמור. לפי סעיף 128 לחוק העיקרי יש להגיש תביעה לתשלום גימלה תוך 12 חודשים מהיום שבו נוצרה עילת התביעה, אולם רשאי המוסד ליתן את הגימלה אף אם נתבעה לאחר המועד האמור. התיקון המוצע בא למנוע שימוש בשיקול דעת כאמור אם המדובר הוא בתביעה בעד מי שהיה ילד, המוגשת באיחור רב, מעבר לתקופה של שנים עשר החודשים. התשלום בנסיבות כאלו שם לאל את כוונת המחוקק, שקיצבת משפחה תשמש את הצרכים של הילד בתקופת חייתו ילד.

סעיף 50 הכלל הוא שגימלה מיועדת לסיפוק הצרכים האישיים השוטפים של הזכאי והתלויים בו. בשים לב לצרכים המיוחדים הקשורים בפטירתו של הזכאי באו ההצעות (סעיף 26 ו-82 החדשים) לתשלום חוב הקיצבה לשאירים ותלויים. עלול להיווצר מצב שזכויותיהם של השאירים והתלויים יתנגשו בזכויות היורשים האחרים. מכאן ההצעה להבטיח את זכויותיהם של השאירים והתלויים.

תיקון סעיף 161 54. בסעיף 161 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ג) -

(1) במקום "רשאי מעביד לנכות" יבוא "ינכה המעביד", ובמקום "כאמור בפרטים 1 או 7 בלוח י"א יבוא "כאמור בלוח י"א";

(2) במקום הסיפה המתחילה במלים "מעביד שלא ניכה" יבוא: "המעביד לא ינכה משכר עובדו את האחוזים האמורים אם מלאו לעובד, בגבר - 65 שנים ובאשה - 60 שנה - אולם המעביד יהיה רשאי להפחית מדמי הביטוח שהוא חייב בהם את הסכומים שהיה מנכה משכרו של העובד אילולא הוראה זו בחוק".

החלפת סעיף 167א 55. במקום סעיף 167א (א) לחוק העיקרי יבוא:

"שינוי המקסימום 167א (א) סכומי המקסימום האמורים בלוח י"א ישתנו כיום 1 באפריל של כל שנה החל מ-1 באפריל 1974, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לפי התנודות שבין השכר הממוצע של כל שנה לבין השכר הממוצע לגבי שנת הכספים 1969/70 או השכר הממוצע שלפיו הוגדרו לאחרונה סכומי המקסימום, הכל לפי השכר הממוצע המאוחר יותר, ובלבד שלא תובא בחשבון תנודה הפחותה ממאה לירות.

(ב) השר יביא לידיעת ועדת העבודה של הכנסת תנודות כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) השר יפרסם הודעה ברשומות על כל שינוי כאמור בסעיף קטן (א) ולוח י"א ישונה בהתאם לכך."

תיקון סעיף 168 56. בסעיף 168 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), בפסקה (5), במקום "ה' בניסן תשל"א (31 במרס 1971)" יבוא "ט"ז בניסן תשל"ב (31 במרס 1972)".

דברי הסבר

מוצע איפוא - על אף הוויתור על הכנסות מסויימות מדמי ביטוח - לבטל בנוסחיות כאמור את השתתפות מבוטחים אלה בתשלום דמי ביטוח, ובכך יימנעו גם עיוותים לא מעטים לגביהם, יחד עם זאת יהיו המעבידים חייבים להמשיך בתשלום דמי-ביטוח בשיעור מופחת כשיעור השתתפותו של העובד בדמי הביטוח.

נוסח סעיף זה הותאם להגדרת "השכר הממוצע". 55 סעיף

בסעיף 168א (5) לחוק העיקרי נקבע ש-4% משכר העובד פטור מתשלום דמי ביטוח: פטור זה נקבע בחוק רק לגבי תקופה קצובה ותקפו פקע ביום 31 במרס 1971. אמנם יש סמכות לפי הוראות סעיף זה בידי השר להאריך תקפו של הפטור, אך מאחר שההארכה לא בוצעה בזמן - פקע תוקף הפטור, למרות שהסדר זה נשאר למעשה בעינו עד 31 במרס 1972. מוצע איפוא לתת הכשר למפרע לאי-גביית דמי ביטוח משיעור זה של השכר.

(1) לפי סעיף 161 (א) רשאי המעביד לנכות את חלקו של העובד בדמי ביטוח, אך אינו חייב לעשות כן; מצב זה גורם לשינוי בתנאים הסוציאליים של עובדים, והוא מקור ללחצים. מוצע איפוא לחייב את המעביד לנכות כאמור, בד בבד עם תשלום השכר. כתוצאה מכך, הסיפה של סעיף קטן (א), כי "מעביד שלא ניכה מהשכר ששילם בחודש פלוני אינו רשאי לנכות בעד אותו חודש אלא תוך שלושים יום מיום תשלום השכר" - מיותרת.

(2) קיימת חובה חוקית כיום לשלם דמי ביטוח בעד מבוטחים המגיעים לגיל קיצבת זיקנה (לגבי נבר - 65, ולגבי אשה - 60) והממשיכים לעבוד או לעסוק במשלה ידם ולפיכך אינם זכאים לקיצבת זקנה. מצב זה מעורר תרעומת לא מעטה בקרב מבוטחים אלה: מחד גיסא, אין המוסד משלם להם קיצבה, ומאידך גיסא - חייבים הם עדיין בתשלום דמי ביטוח; ולגבי מי שאינו עובד שכיר - פיגור בתשלום דמי ביטוח עלול לשמש עילה אף לשלילת קיצבתו בבוא הזמן או להפחתת הקיצבה.

תיקון סעיף 169

57. בסעיף 169 לחוק העיקרי אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(כב) מבוטח החייב בתשלום דמי ביטוח בעד עצמו, ומלאו לו, בגבר - 65 שנים, ובאשה - 60 שנה, וטרם מגיעה לו קיצבת זיקנה, לא יהיה חייב בתשלום דמי-ביטוח לפי סעיף 157 (א) ו-(ד) (1)."

תיקון סעיף 180

58. במקום סעיף 180 לחוק העיקרי, יבוא:

180. היה אדם חייב לפי החוק ותקנותיו לשלם דמי ביטוח בעד הזולת ולא שילמם, יראו, לענין הזכות לגימלה, כאילו שולמו." "שמירת זכות לגימלה"

תיקון סעיף 181

59. בסעיף 181 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) לא ייחשב כפיגור לענין סעיף קטן (א) חוב דמי-הביטוח שאינו עולה על 500 לירות או על כל סכום אחר שקבע השר בצו לאחר התייעצות בשר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת."

תיקון סעיף 190

60. בסעיף 190 (א) לחוק העיקרי, בסופו יבוא:

"ובהסכמתו של השר הממונה על ביצוע חיקוק אחר - אף בסטיה מהור" ראות אותו חיקוק."

תיקון סעיף 192א

61. בסעיף 192א לחוק העיקרי, בסופו יבוא:

"וכן רשאי הוא לקבוע את חובותיהם של מעבידים תושבי ישראל המעסיקים לא-תושבים מחוץ לישראל."

דברי הסבר

סעיף 57 ראה דברי הסבר לסעיף 54 (2).

סעיף 58 סעיף 180 לחוק העיקרי קובע בזו הלשון:

"לא שילם המעביד את דמי הביטוח בעד עובדו כאמור בסעיף 161 (ב), יראו, לענין הזכות לגימלה, כאילו שולמו."

כיום מוקנית בידי שר העבודה הסמכות לפי סעיף 186 לחוק להטיל על הזולת חובת תשלום דמי-ביטוח בעד סוגי מבוטחים מסויימים. כדי שניתן יהיה להפעיל סמכות זו הלכה למעשה, יש לתת הגנה לאלה שבעדם חייבים בתשלום דמי ביטוח, כך שזכויותיהם יישמרו אף אם קיים פיגור בתשלום דמי ביטוח. מכאן התיקון המוצע, שלפיו יחושבו דמי הביטוח כמשולמים לאו דוקא לגבי עובד אלא לגבי כל מי שהיובים לשלם בעדו דמי ביטוח.

סעיף 59 סעיף 181 לחוק העיקרי מורה על הפחתת גימלה, ואף על שלילתה, מחמת פיגור בתשלום דמי ביטוח, לפי אורך תקופת הפיגור. מוצע לרכך

חומרתה של הוראה זו, במיוחד לגבי השכבות העניות יותר של האוכלוסייה, הנושרות למעשה ממסגרת הביטוח עקב אי יכולתן לעמוד בנטל התשלומים. לפי הצעה - פיגור בתשלום דמי ביטוח עד שיעור מסויים (500 לירות או כל סכום אחר שיקבע השר) לא ייחשב כפיגור לענין סעיף זה. התוצאה תהיה איפוא שמעוטי הכנסה שפיגרו בתשלום דמי הביטוח בעד תקופה ארוכה, יזכו בתקופת ארכה נוספת על הארכתה הקיימת כיום.

לגבי הסכם הנערך בין ממשלת ישראל לבין מדינת חוץ בעניני ביטוח לאומי, הסמכות בידי שר העבודה לפי סעיף 190 (א) לחוק העיקרי "להתקן תקנות לביצוע ההסכם אף בסטיה מהוראות חוק זה". הוברר שבהסכמים מסוג זה יש הוראות בדבר פטור מתשלומי חובה מסויימים שאינם בתחומו של חוק הביטוח הלאומי. כדי שניתן יהיה לממש את ההסכמים כלשונם, מן הדין שניתן יהיה לסטות בתקנות אף מהוראות חיקוק אחר, בהסכמת השר הממונה על ביצוע החיקוק האחר.

ביטול סעיף 195	62. סעיף 195 לחוק העיקרי – בטל.
תיקון סעיף 197	63. בסעיף 197 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), במקום "באחד ביולי" יבוא "באחד באפריל".
הוספת פרק ט	64. אחרי פרק ט' לחוק העיקרי יבוא:

"פרק ט: הענקות

198א. המוסד רשאי לפי שיקול דעתו מטעמי צדק לתת הענקה לאדם על פי כללים ובשיעורים כפי שנקבעו בתקנות, באישור ועדת העבודה של הכנסת, כשתביעתו של האדם לגימלה במסגרת ענפי הביטוח נדחתה בגלל אחת מאלה –

- (1) אי השלמת תקופת אכשרה לפי סעיפים 22 או 25;
- (2) אי מילוי חובת רישום לפי סעיף 33;
- (3) אי הזדקקות לאשפוז לפי סעיף 94;
- (4) פיגור בתשלום דמי ביטוח לפי סעיפים 98 או 181.

198ב. ההענקות לפי סעיף 198א יומנו מחשבון נפרד שיווצר על ידי הפרשה שנתית של 1% מתקבולי המוסד וממקורות אחרים שהסכימו עליהם המוסד והממשלה (להלן – שיעור ההפרשה).

198ג. השר רשאי, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת, לשנות בצו את שיעור ההפרשה.

198ד. השר, בהתקינו תקנות כאמור בסעיף 198א, יביא בחשבון את מקורות המימון לתשלום ההענקות, לאחר שהמוסד ימציא לו הערכה משוערת של שיעור ההפרשה; המוסד ימציא את ההערכה כאמור לקראת ה-1 באפריל בכל שנה.

דברי הסבר

באחד ביולי של שנת לידתו. הוברר שהוראה זו עלולה לפגוע בזכויות של זכאים בנסיבות מסוימות אם קיימת גם זכאות לפי חוקים אחרים. לפיכך מוצע להקדים את המועד הקובע ולהעמידו על ה-1 באפריל.

64 סעיף המוסד אינו רשאי לחרוג מהתנאים שהציב המחוקק כדי לזכות את פלוגי בזכויות לפי החוק. במציאות יש בכל זאת מקרים לא מעטים שדחיית תביעה במסגרת ענפי הביטוח הקיימים מקפלת בחובה עוול סוציאלי המור ועורמת לאי צדק בולט. כדוגמת ארצות אחרות (כגון בריטניה) מוצע לאפשר – בתנאים שייקבעו בתקנות – מתן הענקות כשתביעה נדחתה.

62 סעיף לפי סעיף 195 לחוק העיקרי, אדם שתדל להיות מבוטח בענף זיקנה ושאינם תקופת העולה על חמש שנים רצופות וחזר להיות למבוטח, לא נחשבת לגביז כל תקופת אכשרה שהיתה לו מלפני שחדל להיות מבוטח ועליו לצבור תקופת אכשרה מחדש. הכוונה בסעיף זה היא ליורדים מהארץ ואף לעקרות בית שצברו מקודם תקופת אכשרה ועקב נישואין חדלו להיות מבוטחות. לאור השינויים המוצעים בהצעה זו בענין תקופת האכשרה – נעשת הוראה זו מיותרת.

63 סעיף בסעיף 197 (א) לחוק העיקרי נקבע שאם לא הוכח חודש הלידה של אדם, תזקה שנולד

200א. (א) אדם הטוען שלא ניתנה לו שלא בצדק הטבה, במלואה או בחלקה, לפי הסכם שנערך לפי סעיף 200, או שקופח בזכויותיו לפי פרק ט – רשאי לערור על כך לפני ועדת ערר; החלטתה של הועדה תהיה סופית ותחייב את העורר ואת המוסד.

(ב) אופן מינוי ועדת הערר, הרכבה וסדרי עבודתה ייקבעו בתקנות, ובלבד שלא יהיו בה עובדי המוסד.

תיקון סעיף 206

66. בסעיף 206 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

“(א) חברי המינהלה יהיו המנהל הכללי של המוסד (להלן – מנהל המוסד), המשנה והסגנים.”

תיקון סעיף 208

67. בסעיף 208 לחוק העיקרי, במקום “או משנה או סגן” יבוא “משנה וסגנים”.

תיקון סעיף 209

68. בסעיף 209 לחוק העיקרי, המלים “ואת יתר חברי המינהלה” – יימחקו.

תיקון סעיף 212

69. בסעיף 212 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), בסופו יבוא “אך רשאית המינהלה באישור המועצה להגיש תקציב לתקופה הקצרה משנה וכן תקציב מילואים (לכל אחד מאלה ייקרא תקציב).”

תיקון סעיף 215

70. בסעיף 215 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), במקום “לפי לוח י”ג” יבוא “לפי יחס שיעורי דמי הביטוח הקבועים בלוח י”א”.

תיקון סעיף 233

71. בסעיף 233 לחוק העיקרי, בסופו יבוא “ולתגשת ערעור בפני בית הדין הארצי לעבודה על החלטת הועדה הרפואית לעררים לפי סעיף 64א”.

דברי הסבר

שלא תמיד ניתן להגיש תקציב שנתי, בהעדר נתונים מסוים יימים על היקף ביצוע החוק או בהתחשב בהצעות להרחבת מסגרת החוק. לא פעם מתברר תוך השנה התקציבית שקיים צורך בתקציב מילואים, ומכאן ההצעה לתיקון החוק.

סעיף 70 ראה דברי הסבר לסעיפים 75 ו-76.

סעיף 71 לפי סעיף 233 לחוק העיקרי מוסמך שר המשפטים, בהתייעצות עם שר העבודה, לקבוע תקנות בדבר מועדים להגשת תובענות לענין חוק זה לפני בית הדין לעבודה. לפי סעיף 64 לחוק ניתן להגיש ערעור בפני בית הדין הארצי לעבודה על החלטת ועדה רפואית. התעורר ספק אם הסמכות המוקנית לפי סעיף 233 מאפשרת התקנת תקנות אף בדבר מועדי הגשת ערעור כאמור. מכאן הצעת התיקון.

סעיף 65 כיום אין מעמד הווי למוטב לפי סעיף 200 לחוק העיקרי ואין כל אינסטנציה שיפוטית לערור לפנייה על החלטה לפי סעיף זה. מוצע איפוא לאפשר לאדם הטוען שקופח כתוצאה מהחלטת המוסד לפי סעיף 200 בענין הטבה סוציאלית או לפי פרק טו בענין הענקת – לערור לפני ועדת ערר, שהחלטתה תהיה סופית ומחייבת.

דרכי מינוי, הרכבה וסדרי עבודתה של ועדת הערר ייקבעו בתקנות.

סעיפים 67 ו-68 הכללי, משנה או סגן, גובר המוסד ומנהלי ענפי הביטוח השונים. הרכב זה אינו תואם יותר את הצרכים האדמיניסטרטיביים החדשים של המוסד. המינהלה כמוצע תורכב מהמנהל הכללי, המשנה והסגנים.

סעיף 69 בסעיף 212 לחוק העיקרי נאמר שתקציב המוסד הוא שנתי, אולם המציאות הוכיחה

תיקון לוח ב' 72. במקום לוח ב' לחוק העיקרי יבוא:

"לוח ב' : הכנסת מקסימום (סעיף 12)

פרט	מספר התלויים	לירות
1	ללא תלויים	4,000
2	1	5,300
3	בעד כל תלוי נוסף	500"

תיקון לוח ג' 73. בלוח ג' לחוק העיקרי, במקום פרט 5 יבוא:

פרט	מספר התלויים	לירות
5"	4	79.10
6	בעד כל תלוי נוסף	11.02"

דברי הסבר

סעיף 73 בהתאם ללוח ג' (קיצבת זקנה - קיצבת יסוד חדשית) משתלמת תוספת קיצבה לא יותר מאשר בעד ארבעה תלויים. מוצע שישולם בעד כל תלוי מעל לארבעת התלויים הראשונים תוספת קיצבת יסוד בסך 11.02 לחודש.

סעיף 72 הכנסת המקסימום המותרת לאדם לענין קיצבת זקנה נקבעה בלוח ב' לפי סכומים מוגדרים וקצובים. בלוח ב' לא הובא עד עתה בחשבון מספר התלויים, וקיימים בו שני סוגים בלבד: אדם שאין תלויים בו ואדם שיש תלויים בו (ללא הבדל מספרם). לפי ההצעה ישתנו שיעורי ההכנסה המקסימלית לפי מספר התלויים בוכאי.

"לוח ד' – קצבאות יסוד חדשיות לשאירים (סעיף 23)

פרט	שאר	לירות
1	אלמנה או אלמן שהם בני חמישים ומעלה	30.04
2	אלמנה או אלמן שהם בני ארבעים ומעלה ועדיין אינם בני חמישים	22.53
3	אלמנה או אלמן שעקב פטירתו של המבוטח לא היו מסוגלים לכלכל עצמם מעבודה – כל זמן שאין הם מסוגלים כאמור, אף אם אינם בני חמישים	30.04
4	אלמנה או אלמן שעמם ילדים יהא גילם אשר יהא – כל זמן שהילדים עמם ותוספת ילדים –	30.04
	(1) לילד אחד	15.02
	(2) לשני ילדים	27.63
	(3) לשלושה ילדים	38.05
	(4) לכל ילד נוסף מעל שלושה ילדים	11.02
5	ילדים שהניח אחריו המבוטח ואין אלמנה או אלמן זכאים לקבל בשבילם תוספת לפי פרט 4 –	
	(1) לילד אחד	30.04
	(2) לשני ילדים	45.06
	(3) לשלושה ילדים	57.07
	(4) לארבעה ילדים	68.09
	(5) לכל ילד נוסף מעל ארבעה ילדים	11.02

דברי הסבר

הוא הדין לגבי ילדי אלמן הזכאי לקצבה וכן במקרה שאין אלמן או אלמנה וקיימת זכאות רק של היתומים עצמם.

לפי לוח ד' לחוק זכאית אלמנה לתוספת קצבת שאירים בעד שלושה ילדים בלבד. מוצע שתשולם תוספת כאמור גם בעד כל ילד נוסף בשיעור 11.02 לירות לחודש. כתוספת קצבת יסוד.

החלפת לוח י"ג

75. במקום לוח י"ג לחוק העיקרי יבוא:

"לוח י": שיעורי דמי ביטוח (סעיפים 161, 160, 159 ו-215)

פרט	ענף הביטוח	אחוזים מההכנסה או השכר	הגובה משכר העובד לענין סעיף 161 (ג) באחוזים
1	זקנה ושאיירים	4.5	1.6
2	אימהות - עובד ועובד עצמאי	0.6	0.3
3	אימהות - מבוטח שאינו עובד ולא עובד עצמאי	0.3	—
4	משפחות מרובות ילדים - עובד	1.0	—
5	משפחות מרובות ילדים - מבוטח אחר	1.5	—
6	נפגעי עבודה	שיעור שנקבע לפי סעיף 160	—
7	ילדי עובדים	1.8	—
8	אבטלה	3.0	1.0
9	נכות	0.5	—

ביטול לוח י"ג

76. לוח י"ג לחוק העיקרי - בטל.

הוראת משכר

77. הוגדלה קיצבה או הוערכה מחדש לפי צו מכה סעיפים 68 א או 82 א, תישמר הזכות להגדלת הקיצבה או להערכתה מחדש אף אם נתבעה לאחר החלפת סעיפים אלה בחוק זה.

תחילה

78. תחילתו של סעיף 7 לחוק זה ביום כ"ד באדר ב' תשל"ל (1 באפריל 1970).

דברי הסבר

סעיף 77 בשם לב להחלפת סעיפים 68 א ו-82 א, שלפיהם רשאי היה השר בצו להגדיל את קיצבת הנכות או להעריכה מחדש וכן להגדיל את קיצבת התלויים - התעורר ספק באיזו מידה נשמרת עדיין זכותו של אדם לתבוע לאחר מועד זה את הזכויות המגיעות לו לפי הצווים עפ"י סעיפי חוק שבוטלו. מכאן הוראת המעבר.

סעיפים 75 ו-76 לוח י"ג משקף חלוקת התקבולים של דמי ביטוח בין ענפי הביטוח השונים לצורך פנימי של ניהול השכונות. ומשום כך אין צורך שלוח י"ג יופיע בחוק. אולם נודעת השיבות שבלוח י"ג בעמודה מיוחדת, ייקבע השיעור של דמי הביטוח לכל ענף בנפרד, והיחס בין השיעורים יישמר בחלוקה הפנימית.

חוק עבודת נשים (תיקון מס' 3), תשל"ב-1972

הוספת סעיף 6א

1. אחרי סעיף 6 לחוק עבודת נשים, תשי"ד-1954, יבוא:

6א. האמור בסעיף 6 ובסעיף 7 (ד) יחול בשינויים המחוייבים ובתיאור מים ששר העבודה, באישור ועדת העבודה של הכנסת, יקבע כתקנות, גם על עובדת המקבלת לביתה לשם אימוץ ילד שגילו אינו עולה על עשר שנים, ובלבד שהעובדת תהיה זכאית לחופשה האמורה בסעיף 6 (להלן - החופשה העיקרית) מהיום שבו נתנה הודעה לפקיד סעד כאמור בסעיף 6 לחוק אימוץ ילדים, תשי"ך-1960, ולחופשה האמורה בסעיף 7 (ד) מהיום שבו נסתיימה החופשה העיקרית."

דברי הסבר

האמור כגיל המקסימלי שלגבו תחול הוראת החוק. כאשר לתחילת הזכאות לחופשה, ברור כי המדובר הוא ביום שבו נכנס הילד המאומץ לבית המאמצת. היינו בתאריך שהוא מוקדם מתאריך מתן צו האימוץ הרשמי. לפי סעיף 6 לחוק אימוץ ילדים, תשי"ך-1960, קודמת לצו האימוץ תקופת מבחן שבה נמצא המאומץ בביתו של המאמץ. תקופה זו נמנית מן היום שבו ניתנה הודעה לפקיד סעד שהמאמץ קיבל את המאומץ לביתו בכוונה לאמצו. מוצע בזה כי גם הזכות לחופשה תחל עם מתן ההודעה כאמור.

כן בא החוק המוצע לאפשר לאם המאמצת לזכות בחופשה נוספת ללא תשלום במקביל לחופשה המובטחת בסעיף 7 (ד) לחוק העיקרי.

מטרת התיקון המוצע היא להשוות את מעמדה של אם מעמדה מאמצת לאם טבעית, ולאפשר לה להסתגל למצב החדש של היותה אם, ולילד להתרגל אליה ולסביבתו החדשה, מבלי שתפגענה זכויותיה במקום עבודתה.

חוק עבודת נשים מוכה כל אשה ב-12 שבועות חופשת לידה, ואוסר על מעבידים להעביד אשה שהיא בחופשת לידה או לפטרה, הוראות אלה - בשינויים המתבקשים כדי להתאימן למצבה של אשה מאמצת - יחולו גם במקרה של אימוץ.

ועדת מומחים של המוסד לביטוח לאומי מצאה כי גבול הגיל שבתחומו ילד מאומץ זקוק ביותר לתשומת לב של האם המאמצת, במיוחד מיד לאחר התקבלו לביתה; הוא עשר שנים. מוצע על כן לקבוע את הגיל

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו

1. ס"ח תשי"ד, עמ' 154; תשכ"ג, עמ' 133; תשכ"ד, עמ' 166.

2. ס"ח תשי"ך, עמ' 96.

